

SAVEZ
SAMOSTALNIH
SINDIKATA
HRVATSKE

Središnji ured
Broj: 01-128/20
Zagreb, 4. rujna 2020.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Gospodin **Andrej Plenković**, predsjednik
**MINISTARSTVO RADA, MIROVINSKOGA SUSTAVA,
OBITELJI I SOCIJALNE SKRBI**
Gospodin **Josip Aladrović**, ministar
ODBOR VIJEĆA EU ZA ZAPOSŁJAVANJE
Gospođa **Irena Bačelić**, članica
Gospođa **Dubravka Matić**, članica
ODBOR VIJEĆA EU ZA SOCIJALNU ZAŠTITU
Gospođa **Vesna Mastela Bužan**, članica
Gospođa **Irena Sarta**, članica

Predmet: Inicijativa o minimalnoj plaći na europskoj razini – dostavlja se

Poštovani predsjedničke Vlade Republike Hrvatske,

Poštovani ministre rada,

Poštovane članice odbora Vijeća EU,

Uoči zajedničkoga sastanka Odbora za zapošljavanje i Odbora za socijalnu zaštitu Vijeća EU koji će se održati u ponedjeljak, 7. rujna 2020., na kojemu će se raspravljati o inicijativi o minimalnoj plaći, Savez samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH) obraća vam se sa **sindikalnim zahtjevima u vezi minimalne plaće na europskoj razini i apelom za podrškom donošenju Okvirne direktive.**

Europi je potreban oporavak na temelju radnih mjesta i plaća

Oporavak od Covid-19 ne može se postići gubicima radnih mjesta i nepoštenom konkurencijom među državama članicama odnosno niskim plaćama i lošim uvjetima rada.

Radnici u ključnim djelatnostima koji su nastavili raditi tijekom pandemije – osobno se izlažući velikim rizicima – hvaljeni su zbog svoga značajnog doprinosa društvu. Međutim, radnicima *hvala* nije dovoljno; zahvali moraju slijediti i konkretne akcije, politike i mjere.

Europsku ekonomiju pokreću plaće, a za izlazak iz krize nužna su rješenja usmjerena na plaće i potražnju, a ne kratkovidna rješenja usmjerena na ponudu, što je bilo obilježje politika rezova. Stoga će zakonski utvrđene više minimalne plaće i snažnije kolektivno pregovaranje, posebno na granskoj razini, potaknuti ekonomski oporavak od Covid-19.

Vrijeme je da Komisija ispuni obećanje i predloži Okvirnu direktivu koja jamči da se minimalna plaća zakonom ne može utvrditi na razini ispod praga dostojanstva te da države članice potiču i štite kolektivno pregovaranje kako bi se cjelovitom politikom plaća osigurale poštene plaće i pristojni uvjeti rada za sve radnike.

Koji je cilj inicijative EU-a?

Iako, prema Ugovoru o Europskoj uniji, EU ne određuje plaće, Ugovor ne priječi EU stvoriti jedinstveni okvir za postizanje pravednih minimalnih plaća i poticanje kolektivnog pregovaranja. Nepravedne, niske plaće predstavljaju nepravedne uvjete zaposlenja, a neravnotežu pregovaračke snage između poslodavaca i radnika na tržištu rada treba ispraviti – to je zadatak Okvirne direktive!

Cilj inicijative EU-a je zajamčiti pravedne uvjete rada. Kako bi se taj cilj ostvario, nužno je također osigurati da se svi radnici mogu učlaniti u sindikat te tako pregovarati za poštene plaće i uvjete rada.

Zašto je nužno djelovati?

Broj radnika pokrivenih kolektivnim ugovorom znatno se smanjio. Pokrivenost kolektivnim ugovorima pala je u čak 22 od 27 država članica EU, kao posljedica namjernih politika država članica (kroz zakonodavni okvir i propise), provedenih uz potporu Europske komisije. U nekim državama članicama sindikatima se i dalje zabranjuje pristup radnim mjestima, uključujući digitalni pristup, ili ne smiju pristupiti radnicima. Poslodavcima se prečesto dopuštaju strategije i postupci gušenja sindikata i sindikalnog djelovanja. Najnoviji zaključci Vijeća Europe i njegovoga Odbora za socijalna prava potvrđuju kako nekoliko država članica ne poštuje pravo na organiziranje i pravo na kolektivno pregovaranje, ugrađena u Europsku povelju o socijalnim pravima.

Svaki deseti radnik živi u kućanstvu koje je u riziku od siromaštva: alarmantnih 20,5 milijuna osoba. Istovremeno, od 2010. do 2019. u većini članica EU plaće su rasle manje od produktivnosti rada. Kao rezultat, radnici u dvije trećine država članica danas dobivaju manji dio nacionalnog BDP-a kroz plaće nego što je to bio slučaj prije 10 godina.

Radnici zahtijevaju!

Radnicima treba omogućiti učlanjivanje u sindikat bez straha kako bi sindikat za njih pregovarao za poštene plaće i uvjete rada. Sve države članice moraju poticati i štiti kolektivno pregovaranje, osigurati pravo radnika da putem sindikata pregovaraju te sprječavati zabrane sindikalnog djelovanja.

Radnici traže da njihovi sindikati budu uključeni u određivanje zakonski utvrđene minimalne plaće. One uvijek moraju biti određene na razini dostojanstvene plaće, a nijedna kategorija radnika ne smije biti isključena. Zakonske minimalne plaće moraju biti više! Ni u kom slučaju one ne smiju biti određene ispod praga dostojanstva koji iznosi najmanje 60 posto medijalne i 50 posto prosječne plaće!

Nužno za ekonomiju

Ekonomskom krizom od 2008. godine upravljalo se loše: politikama rezanja i natjecanjem među državama članicama kroz internu devaluaciju i slabljenje kolektivnog pregovaranja (posebno na nacionalnoj i granskoj razini), na štetu radnika. To je dovelo do nezaposlenosti i nižih plaća, slabljenja domaće potražnje i javnih i privatnih investicija, perpetuiranja ekonomske stagnacije te porasta nejednakosti, a katkada i do dramatičnih socijalnih nemira. Kada je izbila pandemija koronavirusa, mnogi radnici još se nisu oporavili niti od prethodne krize!

Trend niskih plaća negativno utječe i na produktivnost, smanjenjem investicija. Niske plaće također su jedan od glavnih razloga rasta nejednakosti, i u prihodima i u bogatstvu, što je štetno za ekonomski rast. Rast minimalne plaće pomogao bi smanjiti ekonomske i socijalne razlike. Konačno, povećanje plaća traži se već duže vrijeme, zajedno s aktivnim fiskalnim politikama, kojima bi se nadopunile razne monetarne mjere

koje provodi Europska središnja banka. Kao što višekratno ističu Europska središnja banka i Europska komisija, uzlazna konvergencija plaća hitno je potrebna.

Uzlazna konvergencija plaća hitno je potrebna i za ekonomije srednje i istočne Europe. Razlike u plaćama srednje i istočne Europe smanjile su se u razdoblju do 2008., da bi se trend posljednjih godina opet usporio. Kako bi se jaz smanjio, nužno je ojačati i poticati gransko kolektivno pregovaranje, osiguravajući opće povećanje plaća, uključujući minimalnih. Više plaće nužne su i za zadržavanje obrazovane i kvalificirane radne snage u srednjoj i istočnoj Europi i zaustavljanje „odljeva mozgova“.

Povećanje zakonski utvrđene minimalne plaće smanjilo bi siromaštvo i potaklo ekonomski rast. Opsežna literatura i analize koje se odnose na različite zemlje i koriste se nizom istraživačkih metoda potvrdili su pozitivni utjecaj povećanja minimalne plaće na rješavanje problema siromaštva kućanstava i djece, a da pritom nije došlo do negativnog utjecaja na zapošljavanje i konkurentnost.

Komisija mora poštovati svoje obveze i ispuniti dana obećanja

Predsjednica Europske komisije priznala je kako „europski radnici i njihove obitelji i dalje jedva spajaju kraj s krajem“ te je u političkim smjernicama za Europsku komisiju obećala da će u prvih sto dana svojega mandata predložiti pravni instrument koji će osigurati da „svaki radnik u našoj Uniji ima pravednu minimalnu plaću. To će omogućiti dostojanstven život ma gdje radili. Minimalne plaće trebale bi biti određene u skladu s nacionalnim tradicijama, kroz kolektivne ugovore ili zakonske odredbe.“

Sada je vrijeme da Europska komisija ispuni svoje obećanje i predloži Okvirnu direktivu kojom se jamči da zakonska minimalna plaća ne može biti određena ispod praga dostojanstva i da sve države članice potiču i štite kolektivno pregovaranje s ciljem osiguranja pravednih uvjeta rada i plaća.

Direktiva je jedini djelotvoran instrument

Preporuka Vijeća, koja po definiciji nije obvezujuća, neće osigurati ono što je predsjednica Komisije obećala. Bez obvezujućih minimalnih uvjeta, inicijativa neće ostvariti postavljeni cilj. Okvirna direktiva jedino je rješenje!

Pravno JEST moguće

Nije točno, kao što neki tvrde, da EU nema nikakvu nadležnost kad su u pitanju plaće i posebno minimalna plaća. Također je jasno da je najlogičniji i najprikladniji pravni temelj za okvirnu direktivu članak 153. Ugovora o EU (zajedno s člankom 151) te posebno članak 153(1)(b) usmjeren na poboljšanje uvjeta rada.

Sudska praksa Europskog suda potvrđuje da iznimke iz članka 153(5) Ugovora o EU treba tumačiti usko, a ne na način da se time u potpunosti odbacuje nadležnost EU da djeluje po pitanju plaća. Članak 153(5) Ugovora samo ograničava EU od određivanja visine plaća (ili dijelova plaće), s obzirom da je to ugovorna sloboda sindikata i poslodavaca na nacionalnoj razini i nadležnost država članica. Iz sekundarnog prava EU također je jasno da EU ima nadležnost baviti se aspektima vezanima uz plaću te da plaće, naknade i ostale financijske komponente spadaju u EU definiciju „uvjeta rada/zapošljavanja“. SSSH i europski sindikalni pokret predvođen Europskom konfederacijom sindikata (ETUC) zahtijeva obvezu država članica da osiguraju zakonski utvrđene minimalne plaće – tamo gdje one postoje – na razini koja nikad nije ispod dvostrukog praga dostojanstva od 60 posto medijalne i 50 posto prosječne plaće. Time se državama članicama i socijalnim partnerima ostavlja sloboda da određuju iznos minimalne plaće na nacionalnoj razini. Ovaj zahtjev za pragom ispod kojega zakonska minimalna plaća ne smije biti određena u potpunosti je u granicama nadležnosti EU. Prema sudskoj praksi, određivanje iznosa plaća u nacionalnoj je nadležnosti, ali

EU može odrediti minimalni prag ispod kojega plaća ne može biti zakonski određena jer bi to predstavljalo nepravedne uvjete rada.

Europski sindikalni pokret također zahtijeva da Okvirna direktiva potiče kolektivno pregovaranje kao glavni način određivanja plaća. Brojni su primjeri sekundarnoga zakonodavstva EU koji određuju minimalne zahtjeve u vezi uvjeta rada i istovremeno prenose važnu ulogu na socijalne partnere u državama članicama za provedbu tih zahtjeva, ili za ostvarivanje ciljeva definiranih u zakonodavstvu putem kolektivnih ugovora. Ti primjeri pokazuju kako Okvirna direktiva može sadržavati odredbe kojima osigurava da države članice potiču i štite kolektivno pregovaranje i kolektivne ugovore, posebno na granskoj razini.

Rekapitulacija sindikalnih zahtjeva

Podsjećamo kako Ugovor o EU ne dozvoljava utjecaj EU na određivanje visine plaća, međutim on EU ne sprečava da poduzme korake s ciljem osiguranja pravednih minimalnih plaća, suzbijanja izrabljivačkih uvjeta rada i poticanja kolektivnog pregovaranja. Upravo bi to trebali biti ciljevi nove Okvirne direktive.

Stoga, podržite donošenje Okvirne direktive koja će jamčiti punu uključenost socijalnih partnera i:

1. zaustavite praksu nepravednih, niskih zakonskih minimalnih plaća određivanjem da države članice ne mogu odrediti nacionalne minimalne plaće ispod praga od 60 posto medijalne i 50 posto prosječne plaće;
2. zaustavite nepošteno prakse poslodavaca kao što su odbici od zakonske minimalne plaće, isplate ispod razine minimalne plaće ili odredbe koje isključuju određene kategorije radnika iz zaštite;
3. zaustavite prakse suzbijanja sindikata i sindikalnog rada te zahtijevajte od država članica da sa socijalnim partnerima dogovore akcijski plan poticanja kolektivnog pregovaranja, uključujući jamstvo pristupa sindikata radnim mjestima, uz poštovanje prava na zastupanja i zaštitu od viktimizacije;
4. zaustavite državno promicanje nepoštenog natjecanja na području plaća izmjenama pravila o javnoj nabavi kako tvrtke koje odbijaju kolektivno pregovarati ili poštovati kolektivni ugovor ne mogu dobivati javne natječaje, potpore temeljem Zajedničke poljoprivredne politike, potpore za zapošljavanje niti bilo kakvu drugu javnu financijsku potporu;
5. zaustavite negativne sudske odluke utvrđivanjem odredbe o socijalnom napretku s ciljem zaštite kolektivnog pregovaranja i kolektivnih ugovora, autonomije socijalnih partnera te
6. zaustavite prijete država članicama koje osiguravaju poštene plaće kroz kolektivne ugovore jamčenjem da ih EU nikada neće izravno ili neizravno obvezivati na uvođenje zakonski određene minimalne plaće ili drugih pragova minimalne plaće koji se upliću u kolektivne ugovore.

Podrška europskih sindikata Okvirnoj direktivi nije bezuvjetna. Tekst prijedloga direktive bit će pomno analiziran kako bi se provjerilo odgovara li svim gore navedenim zahtjevima te da će ishod prijedloga u konačnici dovesti do toga da će države članice povećati minimalnu plaću na razinu koja je odgovarajuća, uzimajući u obzir položaj radnika u dotičnoj državi članici. Europski sindikati neće prihvatiti nijednu inicijativu koja šteti ulozi socijalnih partnera i koja bi mogla naštetiti autonomiji socijalnih partnera i određivanju plaća u sustavima kolektivnog pregovaranja.

S poštovanjem,

Mladen Novosel
predsjednik